

Tekst: Leen de Vos

Met klein schapenras toch een groot bedrijf

Met een bestand van achthonderd melkschapen is het bedrijf van Nico en Irma Verduin in Andijk het grootste in zijn soort. Vanuit het niets hebben ze, in slechts enkele jaren tijd, deze moderne schapenhouderij opgebouwd. De melkschapen zijn gehuisvest in moderne, ruime en goed geventileerde stallen. Gezamenlijk produceren ze 50.000 kg 50+ schapenkaas, die zich onderscheidt door een milde smaak en een gunstige vetstructuur. Bij de bouw van de stallen stond dierwelzijn hoog genoteerd. Ook promotie, middels het organiseren van bedrijfsbezoeken, het bezoeken van en deelnemen aan tentoonstellingen krijgt volop aandacht. Hoe opener je bedrijfsvoering, des te begripvoller de consument is.

In 2000 kochten Nico en Irma Verduin voor hun schapenhouderij in Andijk 2 hectare grond aan. Hierop werden de stallen en het woonhuis gebouwd. Ze begonnen uit het niets, als professioneel bedrijf met driehonderd melkschapen. Allemaal van het ras Melkschaap, uit het Friese, Zeeuwse en het Duitse Ostfriese Stamboek.

In 2004 werd het inmiddels gegroeide aantal van vierhonderd verdubbeld naar achthonderd dieren. In 2006 werd er een jongveestal en berging aangebouwd. Bij de start

werden de schapen gekocht op 25 verschillende bedrijven, tien in Nederland en vijftien in Duitsland. Bij de aankoop is altijd voor Zwoegervrije dieren gekozen. De Duitse tak is nauw verwant aan de Nederlandse. Door deze gespreide aankopen ontstond een grote spreiding in bloedlijnen. Wel was het risico van ziekte-insleep groter. De genenspreiding wordt behouden door jaarlijks twee, zo veel mogelijk onverwante fokrammen aan te kopen. De uitdaging is ook om de resistentie tegen de

Nico en Irma Verduin in de stal

ziekte scrapie in te fokken. In 2000 had minder dan 1% van de Nederlandse fokrammen de ARR-genen. Het fokdoel, om 100% ARR-fokrammen in te zetten is, vanaf 1 juli 2008, gehaald. Een ander lastig punt was de afzet van de schapenkaas. De afnemers wensten het gehele jaar rond aanvoer van jonge schapenkaas. Ook dat is inmiddels gerealiseerd.

Fokken, voeren en melken

De schapen die melk produceren worden binnen, in de potstal, gehouden. De ruime stallen zijn onderverdeeld in afdelingen. Iedere afdeling herbergt maximaal honderd ooiën. De lactatieperiode, waarin circa 460 kg melk met 6,3% vet en 5% eiwit wordt geproduceerd, omvat ruim 260 dagen. Circa vijf maanden na het aflammeren wordt de ram bij de groep toegelaten. Door het toepassen van een intensiever verlichtingssysteem, met hogedruk natriumlampen die een oranje/gelig licht verspreiden, trachten ze de bronst bij de ooiën te bevorderen. Door één ram bij een zo grote groep toe te laten, worden de lammeren redelijk verspreid geboren. Dit is gunstig in verband met de werkspreiding. Na drie tot vijf dagen na hun geboorte worden de lammeren die voor de fokkerij op het bedrijf blijven, weggehaald bij de moeder. De lammetjes die niet aan de gestelde

Doorkijk door de stal

Leen de Vos

Rastypisch zwartbont melkschaap

eisen voor de fok voldoen, worden op een gewicht van rond de 8 kg afgevoerd naar de slager.

Voor de ruwvoederwinning hebben ze de beschikking over ruim 35 ha grasland. Tijdens de stalperiode krijgen de dieren voorgedroogd gras, aangevuld met krachtvoer. Mits op de juiste wijze gewonnen en gekuuld, krijgen ze, samen met het toegevoegde krachtvoer alle benodigde voedingbestanddelen binnen.

De schapen worden twee keer per dag gemolken. 's Morgens tussen 6.00 en 10.00 uur en 's avonds eveneens tussen 18.00 en 22.00 uur. Hiervoor staat hun een 28-stands melkstal met wisselsysteem ter beschikking. De melk, circa 300.000 kg op jaarbasis, wordt opgehaald door Klaver Kaas in Winkel. Deze verkaast de melk waarna de familie Verduin het zelf vermarkt. Het bedrijf vergt circa 150 arbeidsuren per week. Om alles gladjes te laten verlopen hebben Nico en Irma de hulp ingeroepen van vijf deels parttimedewerkers, die samen 2 fte opvullen.

De fokkerij

Het Friese en Zeeuwse Melkschaap onderscheiden zich doordat ze groter zijn dan andere rassen, ze tam zijn en de hoogste melkproductie van alle schapenrassen hebben. Het is een melktypisch dier. Ver-

dere specifieke raskenmerken zijn: een roze neus, lange oren, goede uier en een lange dunne onbewolde staart. Nico en Irma proberen het ras vitaal te houden door inteelt te voorkomen. Daarvoor hebben ze 26 fokrammen uit vijftien verschillende bloedlijnen ter beschikking. De fokrammen worden vijf tot zes jaar ingezet voor de eigen fokkerij. Langer inzetten op het eigen bedrijf is, met het oog op de bloedspreiding, niet mogelijk. Verder is er van vijftien fokrammen sperma gewonnen, van een Oostenrijkse, acht Duitse en zes eigen rammen. Dat wordt bewaard in een eigen spermavat. In totaal hebben Nico en Irma duizend rietjes op voorraad. De eerste jaren wordt hier geen gebruik van gemaakt. Het bedrijf werkt volledig met natuurlijke dekking. Naast de eigen spermavoorraad is er ook van negen fokrammen sperma ter beschikking gesteld aan CGN te Lelystad.

Ondanks de raszuiverheid van de kudde komt er zo af en toe toch een speling der natuur voor. Zo wordt ongeveer een op de duizend lammeren bont (zwart en wit) geboren, met alle typische raskenmerken. Deze exemplaren vormen de uitzondering op de regel. Ze zijn mooi en opgenomen in het stamboek, maar wel onder de kleur wit. Er wordt echter niet verder mee gefokt. Gedurende de voorbije jaren hebben Nico en Irma Verduin al vijf bedrijven in Nederland kunnen helpen met fokvee om een melkschapenbedrijf te starten. Dit geeft hun een goed gevoel. Nico spreekt nadrukkelijk zijn waardering uit voor de fokkers die ongeveer veertig jaar geleden, toen het Melkschaap vrijwel was verdwenen, het ras weer op de kaart hebben gezet. 'Aan hun inzet hebben wij het te danken dat we de mogelijkheden hebben gekregen om dit bijzondere bedrijf te kunnen exploiteren.'

Natuurgebied De Weelen

Het natuurgebied De Weelen, eigendom van Staatsbosbeheer en met een oppervlakte van circa 350 ha, is in de veertiende eeuw door diverse dijkdoorbraken ontstaan. Het terrein was vroeger een vaarpoeder dat voor het grootste deel aan de ruilverkaveling is ontsnapt. Het is nu een rijk vogelgebied met verschillende terreintypen van bos tot rijke rietkragen en graslanden. De bevaarbare vaarten en sloten zijn, evenals het 5 km lange kronkelende wandelpad kenmerkend voor dit unieke terrein. De familie Verduin huurt daar circa 30 ha grasland, met als beheersdoel: het vormen van een 'weidevogelgrasland' en 'kamgrasweide'. Dit type natuurdoel staat voor grasland met een lage vegetatie en een grote soortenrijkdom. Afhankelijk van het beheersdoel begrazen de lammeren van drie maanden en ouder, evenals de droogstaande ooien, vanaf maart tot november dit gebied. Het begrazen van natuurgebieden is vooral hobby. Wel verwachten de Verduins in de toekomst meer rendement uit het natuurbeheer te kunnen halen. Boeren horen in aanmerking te komen voor een deel van de vergoeding voor natuurbeheer als de natuurdoelen worden gehaald. Nu vloeit al het geld nog naar degene die toezicht houdt. Nico en Irma Verduin vinden dat natuur en moderne landbouw meer bij elkaar passen dan veel mensen denken. Ieder heeft zijn eigen kwaliteiten. De natuurbeheerder heeft kennis en ervaring van de natuur en het beleid, de boer met het werken in de natuur en het verzorgen van vee. Dat kan een prima team zijn. ●

Voor meer informatie, zie:
www.@westfriesedijk.nl